

Seereer

Ndang o ndang

Podel 4

Safe 4

Édition 2018
Réimpression 2020

Avis de droit d'auteur : ©2016-2021 projet Sénégal Lecture Pour Tous pour l'Agence des États-Unis pour le développement international (USAID), contrat USAID n° AID-OAA-I-14-00055/AID-685-TO-16-00003, géré par Chemonics International. Tous droits réservés. Cette aide provient du peuple américain et est financée conjointement par l'USAID et le gouvernement du Sénégal.

Ce travail est disponible sous la licence Creative Commons Attribution 4.0 IGO licence (CC BY 4.0 IGO) <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/igo>. Sous cette licence, il est accordé le droit de copier, de distribuer, de diffuser et d'adapter ce travail y compris à des fins commerciales selon les conditions énoncées de la licence CC BY.

Taap Cangel

A kod ale no taxar ke	4
Nqasir ne Jakar fo Deelaand	20
A cimb taxar o Ngalyaak.....	38
O ordinaateeres.....	54
Enternet fee Moon	70

A kod ale no taxar ke

Moon fa Ndol o we ngen na saate fee
ne'eena Girbaajo.

Saax maak, a ref a ndeer o maag fa
jeeri.

Farna fo mudand, a jega a kop a yaaju
taa may taxar.

Paabaan ke a yaadoox lool too a ngiñ.

Farna fo batand, a ref o maag o maak.
Da ne'taa den Girbaajo Took fo
Girbaajo Maag.
Ta ref saate faa jegna yo'nax fik
pogreer.
We na jeeri fee a nqooxaa, we no maag
ole a mbaalaa.

O saax ole Girbaajo Took, Moon refu
maaga o yaal saate.
O bak oleene fop kaa nqooxaa.
Yaal mbind nuu refna a jega xa qol xa
fak mbaat xa tadaq.
Pasil ne fop naa mbogaa yo'nax leng ne.

Oxuu refna, koo retaa maa Moon,
o yaal saax laa.
Ta fi'anoong a kaayiit boo o jeg o qol,
reefatin godaa baataa.
Me xa qol axe fop a ndefna, taxar
ndeefu maaga.
Fop kaa ngodel boo leng-leng yoqatu
teen.

Rew we iitam a ngodaa xa cuuf axaa da njawitna.

Godaa a teex akaa ngedanteena paal ke.
Godaa a toodok fo a teex akaa sipteenaa
a keƣ ake.

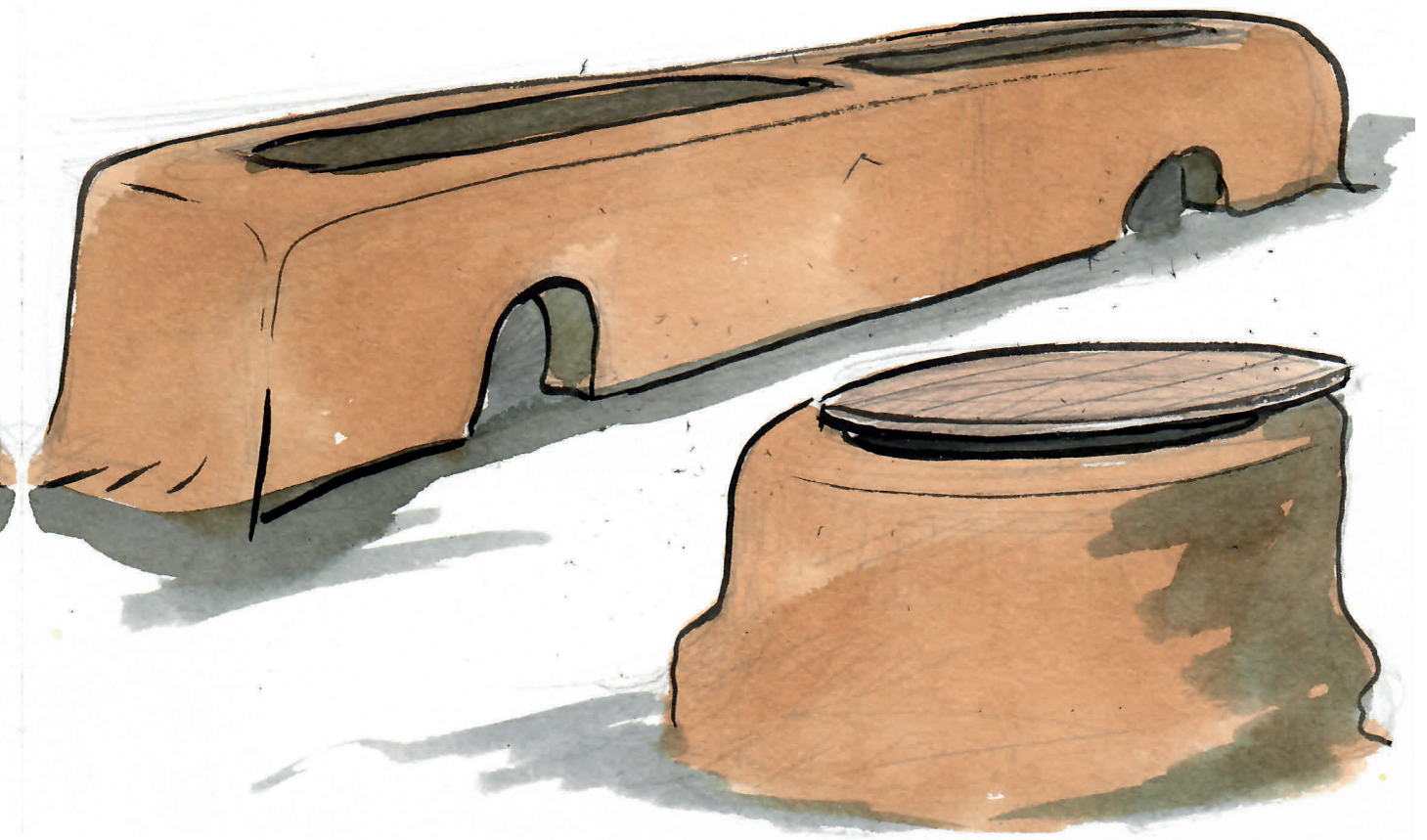
Godaa xa ƣool xa tuuƣir na xa qol axaa.

O saax ole Girbaajo Maag, Ndol refu o yaal saax laa.

Goor we fo rew we fop kaa yo'nooxaa no maag ole.

A mbaalkaa, a ngataa, a njikwan rew we. Da liilaa paal ke, a fiisaa den.

Rew we a njudãaa, a suptan kecax.
Lakas we a suptaa qeet lakas ke
ndefeerna lip̃,
Nen: jang, (yeet), tuufa, a yerenke,
yerede fo lakas...
Wene a feeñaa, a liilaa lip̃ ke.

Puur ke mbi'eena no ndangaan ne, kaa
p̄isaa xa cuuf xa mayu.

Yaam kecax ke ndayatee no saax le
soom.

Kaa mbi'eel xa pof, a p̄iseel kaltaa
saax.

Keene a tax calel ke a mayat, boo oleng
sutwatee saax le.

Keene taxu Moon fa Ndol a nanir
no xooy wiin we.

Ndax da njeetaay no kaa jofna
na kop ale.

We Girbaajo Jeeri kaa ngooxaa,
a ngodaa taxar ke.

We Girbaajo Maag a ngodaa a kop ale,
a njudtan lip ke.

Teen o xet o maak a jegu, kelfa maak
ke maadiidin.

Jogoyiin, yaxaliin, Ñiigiin,
Saafaandoyiin, Nooxiin...

Den fop da teewiid yaam a kod ale na
kop ale.

O njiriiñ o maak onqe ta bisiidaa

Kam o xet olaa, Moon yaal Girbaajo
Jeeri a lay ee:

– ciyaamoo o ndik : a kopɗ ale a faga
tak too in sababun.

O bugangaa a toodook, xa pool, nged
paal, a ndok mbaat a keɗ,
o godik taxar ke na kopɗ alaa boo jeg a
teex.

Nuun o fog ole, ke buguuma o lay refu
ee : a kop ale in njegun.

I yaqangaan, a qooq jegkatee, yaam a
tep ake kaa mbaajooxkaa.

Boo ten taxu oxuu refna a war o gay a
kop ale.

Moon ee keene jeg'um kaa layuuma no
we ngenna Girbaajo Jeeri.

Ndol a inoox a geenoox, rew we
mboxanin ta yod xa pay.

Mi oxe simnaa o fog Girbaajo Jeeri fa
Girbaajo Maag.

Ne o yones Moon a laytuuna, a kop ale
a faga.

Fop koy, in we ngenna no saax le naa
mbi'an, refree lakas.

We ngenna Girbaajo Maag, calel den
fop refu lip ke.

Xa cuuf xa beeru xe fop a mbaga
na kop ale.

A juga sax waa naa ngodaa
taxar qupu ke.

O retangaa no tan ole, o ga' kaf ke na
cuuf axe.

Puur ke no lip ke a maya o njiriiñ no
saax le.

Ndaa koy a maya galan'koor no kaa
jofna na kop' ale.

A kop' ale fop kaa wuuy'ataa.

Yaaga, Moon, fat i ndik kaa waagna o
yetoox a kop' ale.

Moon fa Ndol a lay ee: oxuu godatna
ndaxar na kop ale,
xan o maalel kaa fadna teemed petik no
jaf eetaand le.

Too oxuu bugatna o juuf mbaat a teex
a qupu, fat o ret maa fooree kaa da
mbi'anong a kaayiit.

Too ndiig ne a fadangaa, fat fop a
mbog na cimb ale.

Nqasir ne Jakar fo 'Deelaand

Jakar fa 'Deelaand kaa ñoowoogu no
saax laa ne'eena Duurum.
Saax le fop a ñoowaa na jam fa laalo.
Jakar fa 'Deelaand kaa ndef gentand
faax.
Oxuu refna a yeg o yoonof no
ngentand.

Den naa yongaa o mbiñ o leng, a
ceewkaa no kas kaa.
A njoktooraa no kuu ta waagna o ref.
O ñoow ole a fel na den boo
nqalamatee tus.
Yaay ke a ngar a ndef leng
no genand den.

Den naa yoonaa a ndaxankaa, na kop
alaa.

Den naa mbogaa soxaa kaaf soo a
yaayik no kas kaa.

Den naa yoonaa no luuma kaa, a njikik
cawir.

Den naa yoonaa a mbaldik no pind ke.

Xa caac' axe a ndeef na caf ake no
paap ke fo yaay ke.

Den naa yoonaa a ɲasaa, muu da
mbaagna o ndef.

Den naa luleel kam saate mbaa no
caate ke mbidna.

Den naa yoonaa ekol a njangkaa.

Kom leng, da ndet no nqel naa,
a maadik o xet olaa.
Goy Nduur o yaal saate fee, a lay o
yaal mbind nuu refna,
Ta fi' ndoon ndax kas ke a
mbaqatinel, boo a cuur ake ñof.
Jakar a watin ndoonum fo pasilum
a cooxit.

Deelaand saqee kaa ta cooxitna.
Da yoon a nqaadaa, Jakar a layaa,
Deelaand a tiimaa.
Da ñaayʼaa a siipaa, Deelaand a
niidaandooxaa.
Jakar a waaj o jafum, a cungan
ndax da mbaag o ndeepatir.

Deelaand a ñaay'taa naa feltuuna.
Jakar a ñaay'aa, boo ga'atee a
Deelaand a cinjum.
Ta ñaay took ndaxar, a yoklooxaa
Deelaand.
Oxaa yo'naa xoox, a deetaa muu
refna.

Ta fudoox, a xaad no mbind naa.
Ye ta fadna, a xooy p̄asil ne fop,
da ngar a maadiid.
Ta wetandoox p̄asil ne fop
o xooy ole Goy.
No kaa jofna na cagand ale no kas ke.

Na waxtu faaga, 'Deelaand a fad no
mbindum.

A qic a pilyaan ale, a d̄aasoox, a tiimaa,
layee fo leng.

Xa caac' axe a ɲasaa, ya' den a deen a
jawaa a put.

Ta diɕanel a put, a d̄eetaa saac' ke,
a fañ o ñaam.

Jakar, a deetiidin, a layaa fo ten ta
fañin o doon.

Jakar a layin ee: xar taxu o fañaam o
doon ?

O nandtaa fo fanq, xar xewu
boo o fuux ?

Ta layin ee: andino ?

Wo moyun o and.

Jakar fo 'Deelaand a ndef na falay boo
tigaa bug o hup.

O tew 'Deelaand a lay fa den too taxee
da mbaas.

Ta ret a xooyik a Jek ndax ta waag o
hate' a den.

Jek a gar baa ga' a den, a lay ee a
fatum yongee teen.

Ta baat o yuf maa Mbaal, tokoor
Mbaal, ñofi damtaam.

Wene nqasir den nene a fates yongee
teen, a dalfo nomtoox.

Ta baat o yuf a deetik Fambe, ta layin
leng ke.

Ta yuf a deetik a Naak, ndax ta
dimple'in.

Naak a gar baa ga' da ñoxoraa, tee
kaa nu njeg o daaw.

Naak a dakoox no mbind naa a
paangatinik calelum.

Jakar fa 'Deelaand a ñoxoraa took a
ndok ale baa yeniid.

Da soƴ fidel kam a ndok ale, o juuf
olaa a fil.

A ndok alaa a kaɗ boo na keɗ akaa,
a suur no fogooñ olaa.
A koɗ alaa a daaw,
fosuun olaa jof took.
Saax le fop a yeegandoor,
a ɗufan o dox olaa.
Wene a siwo, waana beñwaar, wene a
naaq taxar fop a ɗufaa.

Ye dox ole riimna, da soƿ maagaa ya'
Goy fee o yaal saate.

Ta yen laqa mbind naa, a sutoox'u a
ret koƿ alaa.

Fop a yegnel a mboy ale, genar we
mbadiidaa leng-oo-leng.

A cek ake a mbaranel genar we da
ñaam.

Genar we a moy' o may, da mbar
pambe fo paal.

No kom ne na sadax faa, naak tadik a
mbarel, fopa ñaam.

Fop a mbog fa Goy, yaal saax, dom le.
Keene o seereer a layaa ee: hafkaa a
ñox, haf nqasir moy'un.

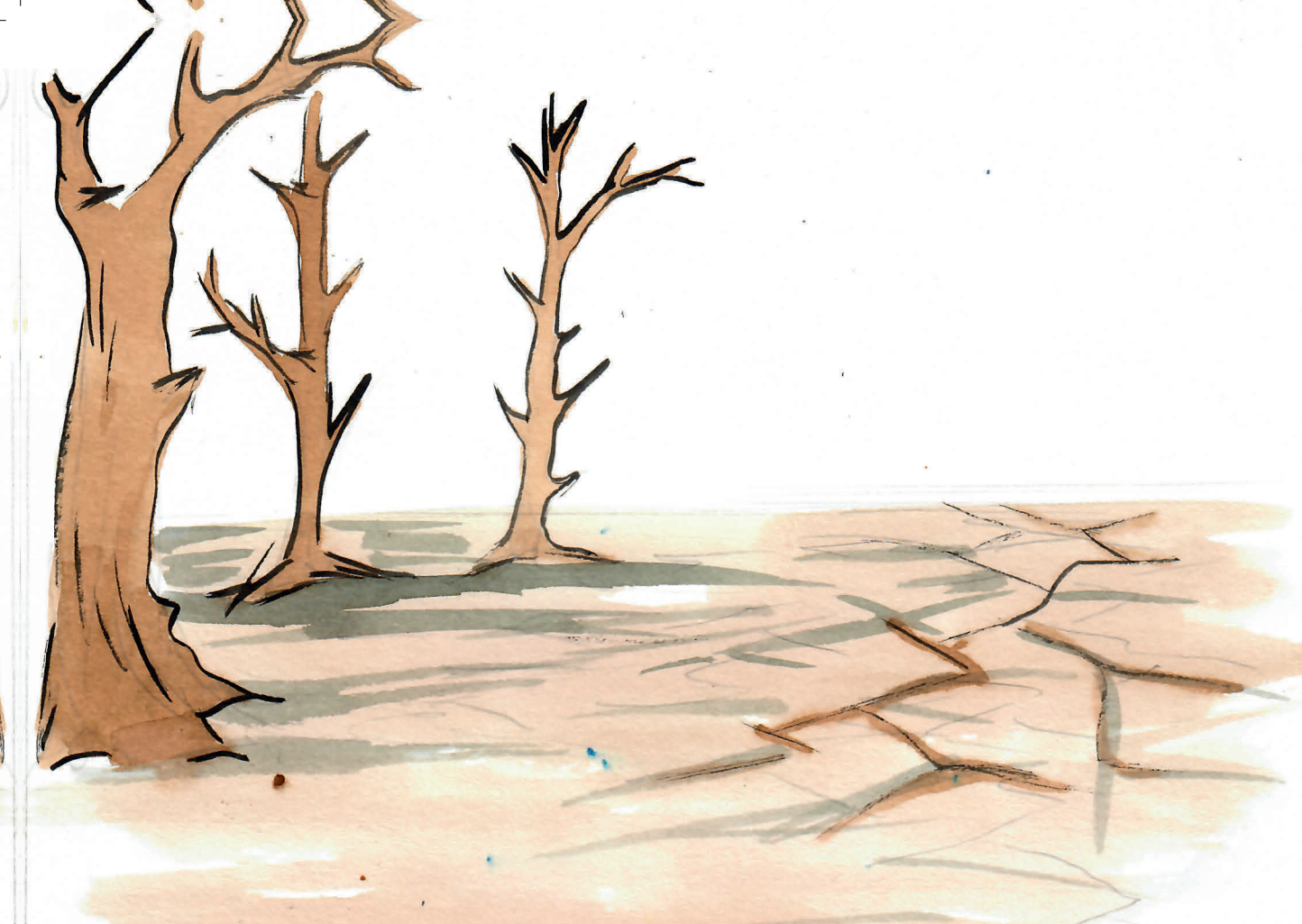
A cimb taxar na saate fee Ngalyaak

Na xa kiid axe mbaafna, na saate fee
ne'eena Ngalyaak,
o weer o domu a ref'a no saax le.
Xa kiid xa tadaq axaa a tep a jegeerna
no saax le.
O ñoow ole dom, ke moy'na may no
ɣaabaan ke a ndet.

Box fa Muus a yoq meen, a njeemaa
ke da mbaagna.
Pind yoq ke fop a mbegel, tebandoong
ke fop a mbaafik calel.
Mbind nuu fadoona o sop nogoy waa
da mbondoox.
Saax le a yung, Dara yo'nooxatee.

A koɗ ale fop a leeloox, taxar ke fop a nqon.

A qeñ ake a may, a yoon fa sumaan.
Lanq ke a ndoxaa yaam a kodom,
too foofi ga'aand.

Tiif ke layatee, fop a ndaay a njof no mudand.

No hiid olaa reefna, ye samsuuy a fadaa, ta eelaa a hiiñaa.

Box fa Muus fee yoqna na saate fee a mbaajan ndiig ne.

Ye da cutna, Box a jeg yiif a cimb taxar.

Ta jeetaayin fa Muus boo da nanir na falay.

Da ndet no biro fee no Foore ke, a
laamit.

Ta soƿ meen Ngeeleem a layin ee: kaa
i soxla cimb taxar.

Ta laamit a den me da ngenna, fa
kaayit dandite no oxuu refna.

A bind na kaayit ale soo a lay a den da
siñe.

Da nqaad a ngooyit o xet no yaar
olaa, fop a maadiidin.

Box a jangtoox o jaf ole ta ñaay'ik'ina,
fop a sawar.

Ta lay ee : mbind nuu refna, fat a
humin a sareet o feet.

Boo i nqotik cimb kaa ndefna biro
Foore.

Da nges a ndeepatir, a ndet no biro
Foore faa, a nqotik cimb kaa.
Ye 'Box a cooxitna kaayit ale, Ngeeleem
a siñe, a nomtin a kaayit ale.
Ta cooxin cimb cunni fik, da leem a den
fop na sareet ake.
Ye da cutna, da nomtoox no mbind naa.

No feet olaa roog fee a deb a tep a
peraand.

We ciidik'ina a ngatiidaa o
leng-oo-leng.

Da yaakaaraa yee xan ndiig
ne a jeg a tep.

Fop a ndet na xa qol axaa, wene
nduufaa wene ngodaa pafid.

Ye tep ake a mayna, saax le fop a
yegoor.

A tandaaw a maak a fingel,
maa fi'eena cimb ke.

Da nges, saate fa muum fee a leem a
den na sareet ake.

Da p̄isel na kop alaa baa njimbel.

Ñaal petik muum, saate fee a njimbaa
taxar na kop ale.

A tep akaa a may, fop a ndef na xa qol
axe, a nqooxaa.

We ndet'iina fop a ngatiid na saate fee.
Oxuu refna jofnoox no ndiig ne.

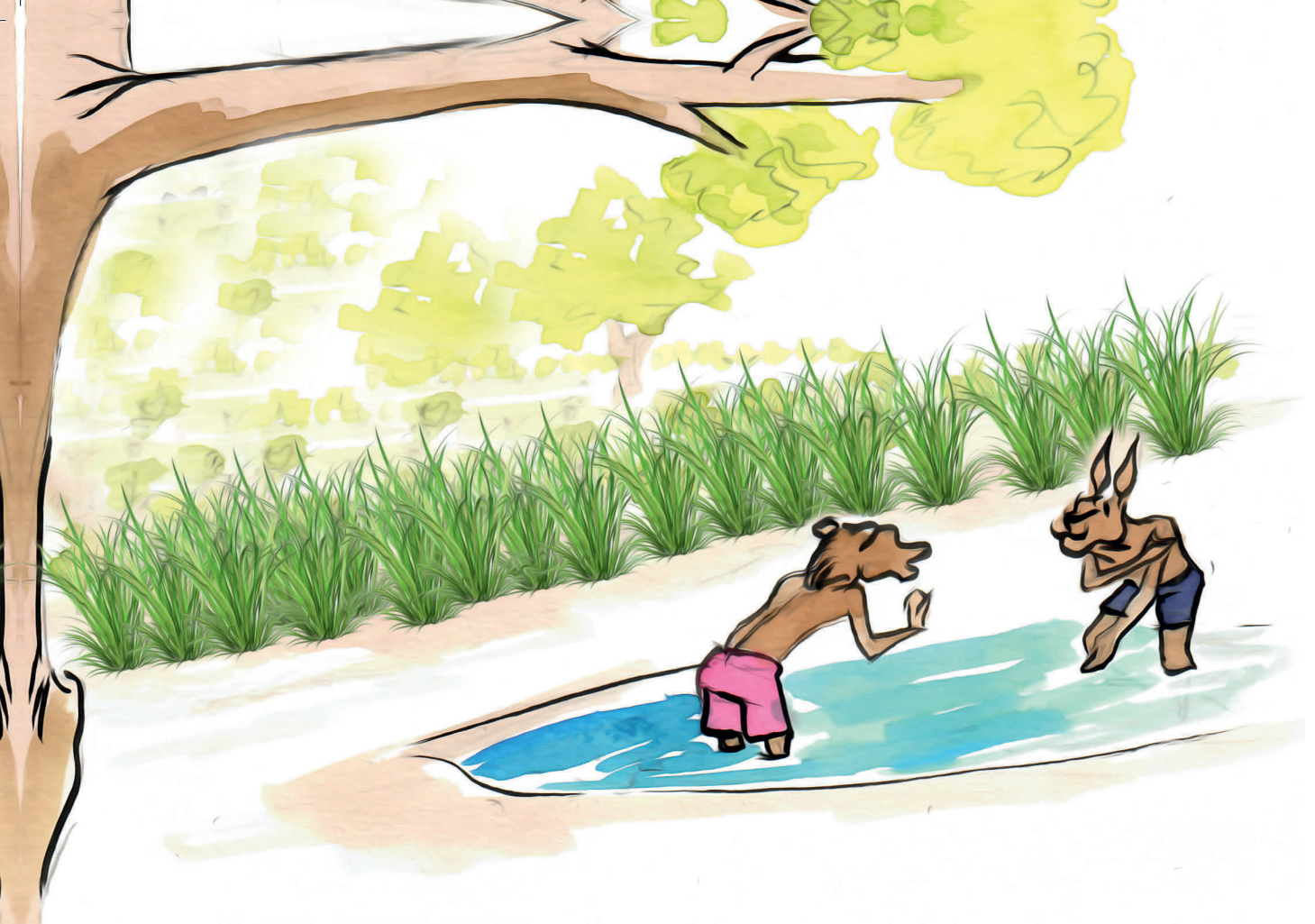
Saax le a ndod a 'Box fa Muus da
saytooxaa cimb taxar ke.
Boo da ndetaa no qol, fo yaa da ngataa,
da peer maaga.
Fop a ndef na xa qol axe, a nqooxaa.
Muu fodoona o ga'aa a naf ake a
col-colnaa.

Tiif ke a yongangaa a ngimaa, a ndutaa.

A kop ale fop a ref daaf xupɔ.

Tuufe ke fop a njof took, xa qol axe a yoon.

Mbind nuu fadoona xa caac axe soowaa.

Xa caac' axe a yongangaa a nasaa no
daaf le.

A cutangaa, a ndet na mbeel alaa, a
sumbaa baa ngool.

Soo oxuu refna a xaad no mbind den.
A lapatinoox, a ndokoox ñirax qoolu.

Ye xa qol axe a mboorna, fop a saxadel,
a ngeerel no tap ke.

Mbind nuu fadoona, owaa njeetaayaa a
njala.

Fop a ñaam baa ngiñ, oleng yooyatee.

Keene o seereer a layaa ee: ngaaf taxu
saax a roof.

No feet olaa, Foore ke a ngariid, a njof
maa yaal saate faa.

A njangtoox a Coox yaal saax, ta lulit
maa Box fa Muus.

Box fa Muus a mbadiid, a yoon genar we.
Da mbad no qol olaa, a nga' taxar
ke a neq.

Da sawar boo kelfa fee garna a baat o
cit o bonj cimb junni.

Ta lay a den o njiriiñ ndaxar no kaa da
andeerna.

Muu ta mayna, xan a tep a may maaga.
Muu godtoona ndaxar, jimbi ndaxar, o
waagin o jiriñoor boo kili.

O ordinaateeres

Ekol ke a mbeta no kom naana faafna.
Muse ke fop a ngara yaaga, a mbaaja
faap cangel ke.

A mbaaja iitam a cangnoof ale fo o
jangand ole.

A sutayo pexey qas kaa da ngelko
soñtaa xa elew axe.

Ta ref neexlir xa elew axe moy'na
njektoox no hiid ole.

A mbiya jeetaay feraand fo kelfa ke na
xa elew axe.

Pexey neene sipeena iitam, a
jeetaayte maaga.

Muse fuu refna a wara yegin xa
elewum pexey ke faapeena.

Xaye na tening fee, xa elew axe a
njangiida.

Ye baxtu betuutadik a mbadna, o fiip
olaa a jib.

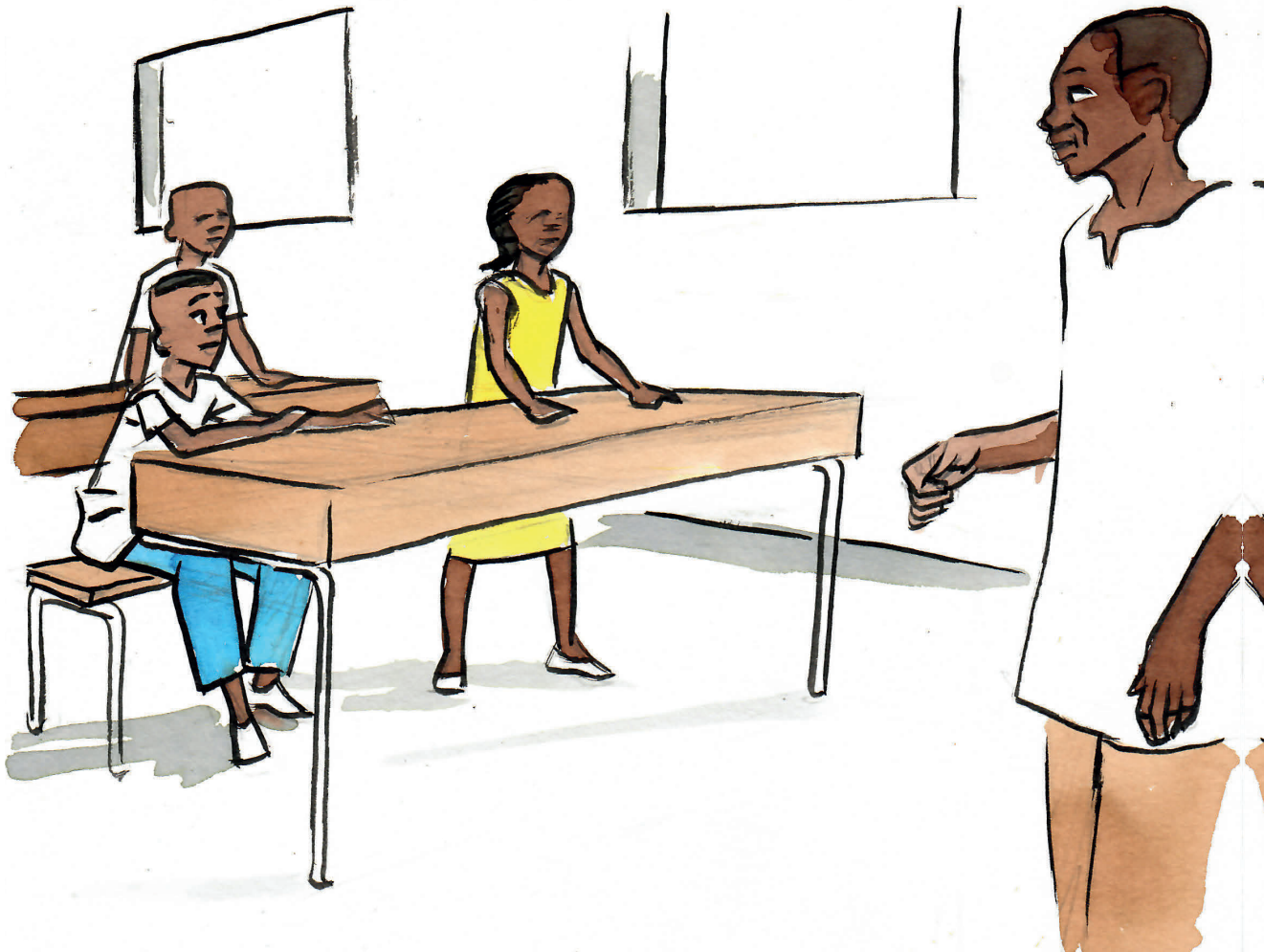
Xa elew axe a ndok kalaas, meetar ke a
ndeef a den.

Ye simnir ne a faafna, muse fee a lay ee :

- Xaye koy a juga o nan o felu laa
atiiduuma nuun.

- Rend ekol fee kaa jeg qas.
- O elew a lay ee : Muse xar kaaga koy ?
O lakas ee ; anda anum de Muse :
Muse fee ee : aca layi um nan.

O elew ee : kaa o takanel o tew.

Muse fee : oo ! refree keene.

Muse : we naa ndadkaa no kalaas den
naa mberandkeel o bay.

- Waaga, no hiid olene, xan da neexlel
apaax.

Mbisaan : Muse, oxe dadna xar a jegkaa ?

Muse : xan a cooxel o ordinaateer o xas pul.

Mbisaan a fool ee : Muse, yaaga de jugaam o ordinateer.

Njuug a degooxin : - Mam o jangitkan um ref meen koy ?

Jiijak a gid : nu andee a qoox nuun de, pandaamo meene.

Muse fee a jalaa den, goor oo rew oo
a nqasooxaa.

Oxuu refna a bumbaa nen nqoox sund
kam ngedum.

Naaga, Muse fee a lay ee : Boo ekol a
wegna ta xool.

Muse : baxtu xarɓaxay a fada, yaaga
nu sutoox ñootnook o ndik.

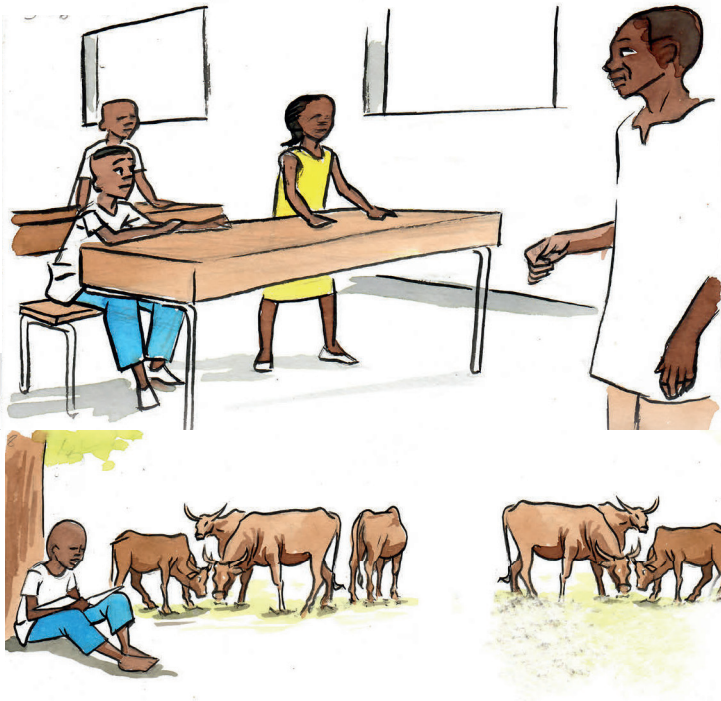

O hiid ole a wetoor ne nu nantuuna.
Yaam diboor nee jangeel, Mbisaan kaa
gaykaa naak mbind den.
A naangaa gaykaa ndiiki sax, Mbisaan
kaa bislooxaa a kaye'um.
Keene fop yaam ta bug o gadoox o
ordinaateer ole dooneena.

Njuug iit no mbind den, jegatee
damanam payes.

A naangaa jawaa sax, oxe fa kaye'um.
Leeleek ta deb a ngid na kaye le.
Jiiyak o xe fo maagum we na njangaa
no ekol fa maak fee.

Den naa ndamtan na cang ale no
mbind naa.

Yaa tigeene layeena boo xaye, kalaas
ne kaa moyo fel.

Oxuu refna, oxe fiyaa kaa hupna ke ta
fiyoogna.

Ekol oxe wegiidaa, meetar ke a liipfa
xa elew axe.

No kalaas ne Mbisaaniin, Njuug
adoolu, Mbisaan a reef, Jijak
doonoolu.

Yaaga koy, Njuug jangu o ordinateer
ole no kalaas den.

Xaye, saate fee fop a maadiid a cooxit
ale no neexil ke.

– Neene, Njuug a xaadit o ordinateer
olaa doon'eena.

Ke ta eetna jang refu ne ta hepanteel
fo ne ta ñufteel.

Daanee o yeng olaa koom, yaam a
yokoox a caf a mayu.

Mbanuu ta yokuna, a fudoox a wet o
ordinaateer ole.

Faap-o-tew fee a sopin maaga, a
simatan bo ta loolaa.

Ta layan ee : Juuf Jaga, Geej o paal a
ñaam fa Roog.

Neene oo, jom jegee koor, jegee tew,
too cungee maak.

Tokoorum a inoor Dakaar, a gar na
saate fee.

A nan jaloore fee Njuug, a jeg teen o
daay o maak.

Keene taxu ta atlooxin cangel kaa naa
pekeel no ordinaateer.

Ye ta bekanuuna taagaa ke ta
jangoogna no ciid ne,
fo ke ta warna jang mbaan, ta riig a
jangaa rek.

Tokoorum fee genna o Mbuur iitam,
a jikanaan keredi enternet.
Keene ci'un ta jokooraa fa adna,
a jegaa o nan o xoolu.
O ordinaateer oleene koy,
Njuug o ñisum a dagu teen.
Mbind ne fop kaa faay teen yaam ne
Njuug a daawtuuna.

Boo ye ekol a wetaa, faapum a layin ee :

- Xam rabdanoong ndax o jangnel ke
refna no ordinaateer fop.

Xan ta fog teen iit ne ta ñaaytaa,
fo piyel ke kam fop.

Ne fiyoona boo jegin, o waasangiran,
xan o jeg kupun.

Enternet fee Moon

Moon kaa ref o ndeɓ o ciyɗu taa fel yiif
na cang.

Oxe jangtaa na ekol Xama Siga Joob
fee Baasaar.

Ta ref ekol fa mosu faa waagna a
cangin lool.

Muse ke taylee too kaa nqesaa,
a ngirandaa na waxtu.

Moon koy kaa jeg o daay o maak,
yaam faapum dirikter oo.

Ya'um a ref o caajangin na ekol fee
Yaamaan.

Moon a waag a cang taa jeg jom
no calel.

Baajurum a mbugin, a soñan
muu da ndefna.

Ye faapum a retina kaltaa saax baa
gataa, a bisiidin ordinaateer.
No ñaal fik soom, Moon a waagin o wet,
a waagin o weg.
A ret boo jegatee soxla fa leng a
refangee ordinaateer fee.
A wacangaa ekol rek a ref teen boo yaa
ta simkeel lakas.

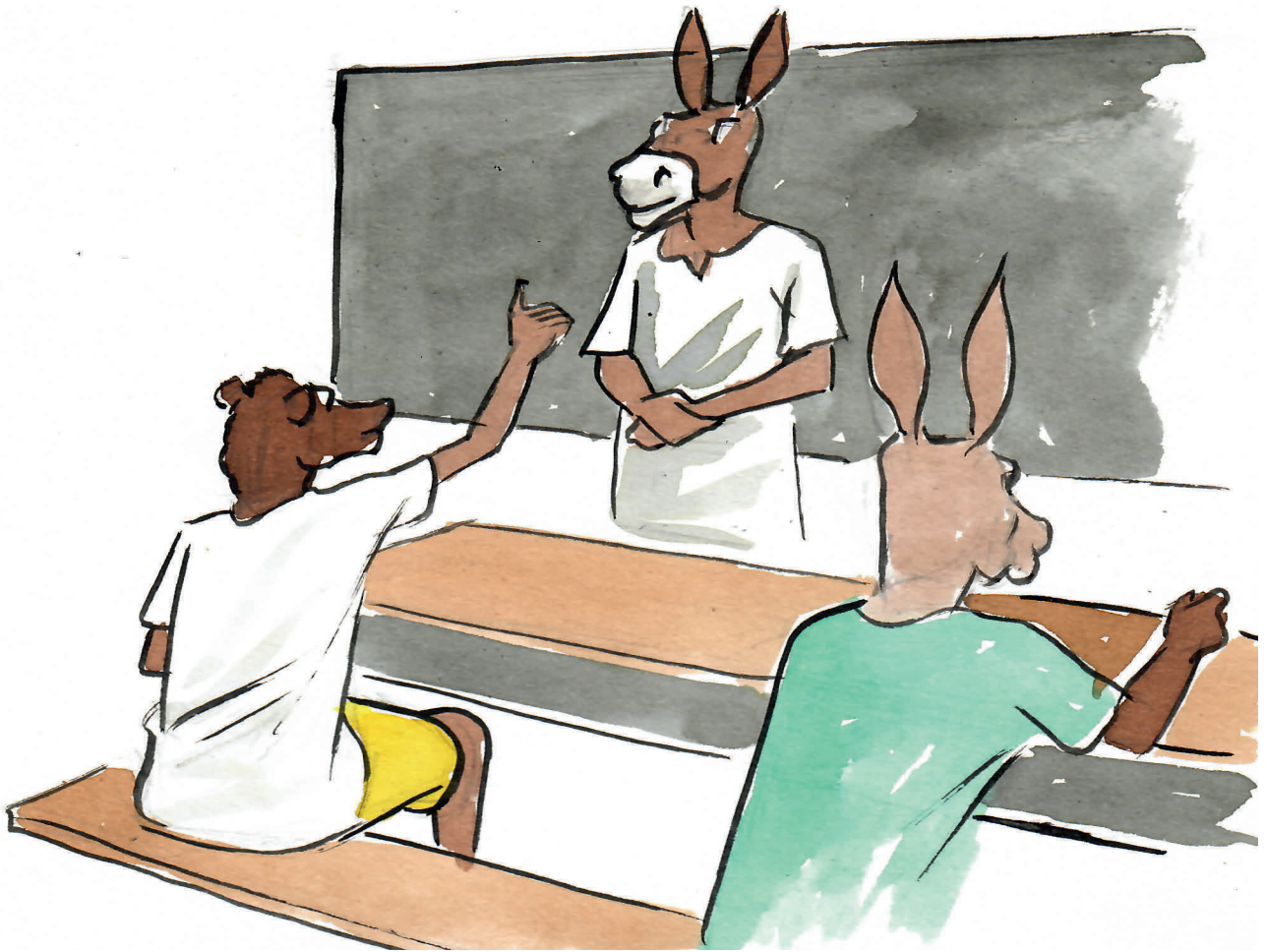

Ye ta waagaadna apaax, teen faapum
a fi'anun Wifi.

Ta merin boo laamit nuu Muse fee a
laamitna, ta doonin.

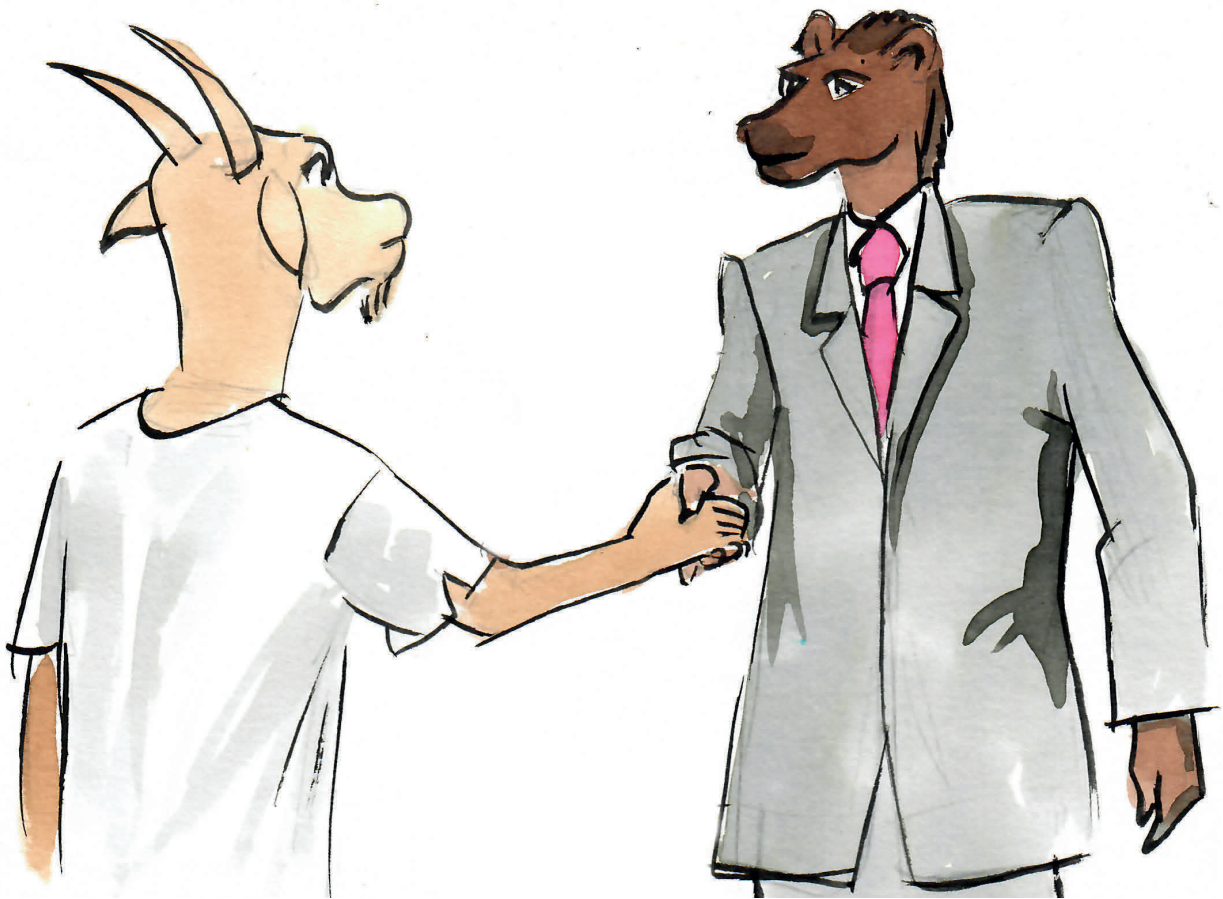
A dom-dom ta andin, Muse fee a
jaaxidna njaac onqene.

Yaam muu ta beeruuna rek,
ta sutoox teen.

Moon fo xooxum, a naangaa ɲasaa fa
xa caac' axe fop,
kaa layaa fa den xa ñuxur axaa da
andeerna.

Xa caac' axe fop a mbi'in xaariit.
Da yoonaa fo ten muu refna kam
ekol fee.

Ta jeg kom leng, Muse fee a deetkin
no mbind naa.

Ta sop maaga a faap fee Moon.

- Faap Moon a dalnin kam a ndok
ale, da moof a njoktooraa.
- Muse fee a gidmin no ne ta yaritna
o peem.

Faap fee Moon a sawar na kar ale no Muse fee.

- A layin me ta beerna na cangin boo ye ta refkaa Dirikteer.
- Ta layin ee muu refna beeraam maaga too kuu refna ga'aanum.
- Jegaam o daay o maak ye xetuuma fa nuun.

Moon a xooy o p'eenqe, ta gar a simnin.

- Xe'ca kaa yeeg'iro ee Muse'of oxe meen ?
- Ha'aa koy, kaam widoogu na enternet.
- Fambe a lay ee: Moon, koo waag enternet ?

- Waagaam ondik de Muse, kaam konekte'ooxaa.
- Widaa muu refna kam adna fee.
- Gari Muse boo um lalong.
- Da inoox, a ndet na ndok alaa Moon fa nde6.

- Moon a wet, a konekte, a laamtaa ordinaateer fee.
 - Ta sutanan ke ta bugna o and na adna fee,
 - no paabaan ke fop fo qeet ke da mbogna.
- No yeeyet ke fop, fo we njegna a naf too naangee yetaa.

Ta ref no paabaan ke, we naa
ñoowtaa a tegey.
We naa suufaa, a ñaamaa daaf.
We naa poodaa yaam njegee a caf.
We naa poodaa taa njeg a caf.

Ta sog o lalit we naa mbeyaa, a njeg xa beyir.

Kuu nanoona no paabaan fop xan a lalong o ten.

Moon a baat o jeg maa ta rokna, kuu refna ndaxar a sutoox.

Taxar ke njegna kiic fo we njegeerna.

Taxar ke njegna xa tim fo we naa mbidaa
a yena.

Taxar podaxu ke, fo we njegna kiic,
keene fop Moon a andin.

A naanga ñaaynaa masiin ne o ga'aa
xeet taxar ke njegna fop.

O ga'aa fuloor ke njegna fop na adna fee.

Ke moy'na yeemoox teen refu xeet
ndaxar nuu refna.
Fo me taxar ke a njegna na adna fee.
Muse fee kaa jomi lool no and ole no
njaac' onqe.
Ta jeg o daay o maak na elewum Moon.

Da peer maa faapum, Muse fee a
asoox, a jookin-a-njal.

Dirikteer a gidmin, a asin no kaa jofna
na cangin xa caac.

Da cooxtir xa pay, a asoor, Muse fee a
yoon fo elewum.

Ye da mbadiidna no don-maax ole,
o elew ole a day maaga.

Muse fee a xaad no mbind naa maa
yoonum.

Da laamtin me ta ret'ina.

Yaam kaa widel mene fop.

Tee kaam deetik'u o elewes,
ta lalaxam kaa jofna na enternet.

Da layandoor ee : enternet !!!!!!!

